

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **B. B.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k. i innych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu

w dniu 23 października 2019 r.,

informacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego R. S. o zaistnieniu podstaw do wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K.

z dnia 31 maja 2016 r., sygn. akt II K (...),

zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 11 października 2016 r., sygn. akt II AKa (...),

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 i § 3 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

I. stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu;

II. zwrócić oskarżycielowi posiłkowemu R.S. uiszczoną opłatę od wniosku o wznowienie w kwocie 150 zł.

UZASADNIENIE

Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 31 maja 2016 r., sygn. akt II K (...), B.B. został uznany winnym popełnienia przestępstwa z art. 148 § 1 k.k., za które wymierzono mu karę 15 lat pozbawienia wolności oraz przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które

wymierzono mu karę 8 lat pozbawienia wolności. Jako karę łączną Sąd wymierzył karę 15 lat pozbawienia wolności. Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońcę skazanego oraz pełnomocników oskarżycieli posiłkowych, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 11 października 2016 r., w sprawie II AKa (...), zmienił wyrok w ten sposób, iż stosując nadzwyczajne złagodzenie kary, za pierwszy z przypisanych czynów wymierzył karę 5 lat pozbawienia wolności, za drugi – karę 4 lat pozbawienia wolności, a następnie – orzekł karę łączną 6 lat pozbawienia wolności.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wywiódł zarówno obrońca skazanego, na jego korzyść, jak i Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, na niekorzyść skazanego. Obydwie skargi zostały uznane za oczywiście bezzasadne i oddalone przez Sąd Najwyższy w dniu 15 listopada 2017 r. w sprawie IV KK 71/17 oraz 13 grudnia 2017 r. w sprawie IV KK 419/17.

W dniu 31 maja 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo procesowe pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego R.S. zatytułowane „Wniosek o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K.”. W tym piśmie pełnomocnik podniosła, że w toku tego postępowania wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. polegająca na tym, że wyznaczono skład z rażącym naruszeniem art. 351 § 1 i 2 k.p.k. Zgodnie z przekonaniem autora pisma, ponieważ sprawa została przekazana wraz z aktem oskarżenia z innego sądu równorzędnego, dla umożliwienia prokuratorowi i obrońcy złożenia wniosku o wyznaczenie składu orzekającego w drodze losowania i dochowania 7-dniowego terminu wskazanego w art. 351 § 2 k.p.k., Przewodniczący Wydziału powinien niezwłocznie zawiadomić prokuratora i obrońcę o wyznaczonym terminie losowania. Zgodnie z bowiem z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad wyznaczania i losowania składu orzekającego (Dz. U. z dnia 24 czerwca 2003 r.), które stanowiło akt wykonawczy przyjęty na podstawie art. 351 § 3 k.p.k., w przypadku konieczności przeprowadzenia losowania, o którym mowa w art. 351 § 2 Kodeksu postępowania karnego, przewodniczący wydziału niezwłocznie wyznacza termin jego przeprowadzenia i o terminie losowania zawiadamia prokuratora i obrońcę.

Zdaniem pełnomocnika naruszenie tego przepisu, tj. brak zawiadomienia o możliwości złożenia wniosku o dokonanie losowania, powinno skutkować uchyleniem wyroku. Pełnomocnik podnosi także, że podpisy pod zarządzeniem o wyznaczeniu rozprawy są nieczytelne, a w samym zarządzeniu nie wskazano nazwisk ławników, tym samym uniemożliwiając przeprowadzenie weryfikacji czy w istocie osoby powołane na ławników znajdują się na liście ławników. Powołując się na opinie wyrażone w piśmiennictwie, w tym nie tylko prawniczym, stwierdza, że naruszenie reguł wskazanych w art. 351 k.p.k. powinno prowadzić do uchylenia orzeczenia.

Prokurator Prokuratury Krajowej w piśmie z dnia 24 czerwca 2019 r. stwierdził brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu w zakresie sygnalizowanego przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego R.S. naruszenia prawa skutkującego wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie nie doszło do wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci wystąpienia nienależytej obsady sądu.

W dacie wpływu do właściwego miejscowo i rzeczowo Sądu Okręgowego w N. aktu oskarżenia w dniu 26 maja 2015 r. (k. 695, tom IV), obowiązywał art. 351 § 2 k.p.k. stanowiący, że gdy w akcie oskarżenia zarzuca się popełnienie zbrodni zagrożonej karą 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności, wyznaczenia składu orzekającego dokonuje się na wniosek prokuratora lub obrońcy w drodze losowania, przy którym mają oni prawo być obecni. Prokurator może złożyć wniosek nie później niż w ciągu 7 dni po wniesieniu do sądu aktu oskarżenia, a obrońca w ciągu 7 dni od dnia doręczenia mu odpisu aktu oskarżenia. Natomiast zgodnie z art. 351 § 1 k.p.k. sędziego albo sędziów powołanych do orzekania w sprawie wyznacza się w kolejności według wpływu sprawy oraz jawnej dla stron listy sędziów danego sądu lub wydziału. Odstępstwo od tej kolejności jest dopuszczalne tylko z powodu choroby sędziego lub z innej ważnej przyczyny, co należy zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy.

W dniu 9 lipca 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) przekazał niniejszą sprawę w trybie art. 36 k.p.k. do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.. Zarówno przed

Sądem Okręgowym w N., jak i po przekazaniu sprawy do Sądu Okręgowego w K., prokurator, czy też obrońcy nie występowali z wnioskiem o wyznaczeniu składu sądu w drodze losowania. Jednak w niniejszej sprawie nie było konieczne badanie, czy w istocie doszło do naruszenia wskazanych w piśmie pełnomocnika przepisów. Jest to kwestia niemająca znaczenia w obliczu konstatacji, że do wznowienia postępowania karnego z urzędu może dojść wyłącznie w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego jest utrwalona linia orzecznicza, zgodnie z którą wyznaczenie składu sądu z naruszeniem reguł określonych w art. 350 § 1 k.p.k. i art. 351 § 1 k.p.k. o ile może stanowić względną przyczynę odwoławczą określoną w art. 438 pkt 2 k.p.k., o tyle nie skutkuje nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (*por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., I KZP 43/05, OSNKW 2005, z. 12, poz. 115; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2012 r., V KK 322/11, Prok. i Pr.-wkł. 2012, Nr 12, poz. 12; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2012 r., IV KK 164/11, LEX nr 1163356; z dnia 23 września 2008 r., V KK 271/08, Biul.PK 2008, Nr 12, poz. 22*). Reasumując trzeba stwierdzić, że nawet realnie występujące usterki przy stosowaniu reguł wyznaczania składów orzekających przyjętych w obecnie obowiązującym Kodeksie postępowania karnego nie są traktowane jako uchybienia należące do kręgu bezwzględnych przyczyn uchylenia wyroku. Każdorazowo należy więc wykazać, że ewentualna usterka w tym obszarze nie tylko w ogóle wystąpiła, ale miała bądź mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2006 r., V KK 13/06, LEX nr 196963*).

Można jedynie na marginesie zauważyć, że dość nietypowe jest stwierdzenie, jakoby to sąd miał zawiadamiać obrońcę i prokuratora o prawie do złożenia wniosku o wyznaczenie składu orzekającego w drodze losowania – o prawach przysługujących w postępowaniu karnym informuje się strony postępowania niebędące podmiotami fachowymi. Procedura karna nie zna instytucji pouczenia obrońcy lub prokuratora o prawach przysługujących im na mocy przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Co więcej, językowa wykładnia wówczas obowiązującego przepisu art. 351 § 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że uprawnienie do złożenia wniosku o wyznaczenie w drodze losowania członków składu orzekającego przysługiwało stronom w określonym momencie procesu, a wspomniana regulacja precyzyjnie określała sposób liczenia zakreślonego tam terminu - oddzielnie dla każdej ze stron. Prokurator mógł złożyć wniosek nie później niż w ciągu 7 dni po wniesieniu do sądu aktu oskarżenia, a obrońca w ciągu 7 dni od dnia doręczenia mu odpisu aktu oskarżenia. Jeśli zaś do takiej reakcji procesowej nie doszło, to fakt ten oznacza, że strony po prostu nie skorzystały ze swojego uprawnienia przyznanego im na mocy art. 351 § 2 k.p.k., na co trafnie zwraca uwagę prokurator w piśmie z dnia 24 czerwca 2019 r.

Taka konstatacja prowadzi więc do wniosku, że ewentualne naruszenie zasad wyznaczania składu sędziowskiego ujętych w art. 351 k.p.k. nie może w żadnym razie doprowadzić do wznowienia postępowania z urzędu, w takim zaś stanie rzeczy należało uznać, iż nie zaistniała w niniejszej sprawie bezwzględna podstawa odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Ponieważ strony nie mogły wystąpić z wnioskiem o wznowienie postępowania z urzędu, zaś ich pismo sygnalizujące możliwość wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej powoduje, iż Sąd Najwyższy podejmuje w tym przedmiocie działania z urzędu, to pismo strony tego rodzaju nie podlega opłacie. Z tych przyczyn postanowiono o zwrocie uiszczonej przez oskarżyciela posiłkowego opłaty od wniosku o wznowienie w kwocie sto pięćdziesiąt złotych.

Reasumując, zasygnalizowane przez pełnomocnika okoliczności nie wskazywały na konieczność wznowienia postępowania z urzędu.

as